

нию урожайности и ухудшению качества плодов томатов гибрида Раисса.

Исследования по зависимости величины урожайности, хозяйственно-ценных показателей качества плодов и их химического состава показали, что дальнейшая корректировка системы питания (особенно по составу азота и фосфора) будет способствовать не только увеличению урожайности томатов гибрида Раисса, но и повышению качества плодов.

Предложены методические подходы для количественной оценки процессов поступления питательных веществ в растения и их связи с формированием хозяйственно-ценных показателей качества плодов томатов. Предпринята попытка систематизации зависимости данных показателей и использование результатов в качестве одного из критериев оптимизации системы питания томатов, возделываемых на минеральных субстратах.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ващенко, С. Ф. Методические рекомендации по проведению опытов с овощными культурами в

сооружениях защищенного грунта / С. Ф. Ващенко, Т. А. Набатова – М., ВАСХНИЛ, 1976.

2. Доспехов, Б. А. Методика полевого опыта / Б. А. Доспехов. – М.: Колос, 1979. – 416 с.

3. Жученко, А. А. Генетика томата / А. А. Жученко. – Кишинев: Штиинца, 1973. – 664 с.

4. Зюйдгеест, П. Томаты на капельном поливе // Томаты. Тепличный практикум / П. Зюйдгеест. – М.: 2000. – С. 38–42.

5. Ленков, И. И. Экономико-математическое моделирование экономических систем и процессов в сельском хозяйстве. – Мн.: Дизайн ПРО, 1997. – 304 с.

6. Мартинович, Н. И. Качество плодов томата сортов открытого грунта // Н. И. Мартинович, Ф. И. Анцугай, И. П. Добровольский. Овощеводство. Сб. науч. трудов. – Мн.: 1998. – С. 33–39.

7. Методика опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве / Под ред. В. Ф. Белика. – М.: Агропромиздат, 1992. – 319 с.

8. Церлинг, В. В. Диагностика питания сельскохозяйственных культур. Справочник. – М.: Агропромиздат, 1990. 235 с.

УДК 377.35:631.3-52

ПАСТУПІЛА Ў РЕДАКЦЫЮ 26.11.2006

АВАЛОДАННЕ ІНЖЫНЕРНЫМ ПРАЕКТАВАННЕМ ЯК АСНОВАЙ ПРАФЕСІЙНАЙ КАМПЕТЭНТНАСЦІ СУЧАСНАГА СПЕЦЫЯЛІСТА

А. С. Якубоўская, ст. выкладчык, Ю. А. Сідарэнка, канд. тэхн. навук, ст. навук. супр.
(УА БДАТУ)

Анатацыя

Разглядаюцца асаблівасці інжынернага праектавання як асновы прафесійнай кампетэнтнасці спецыяліста высокага кваліфікацыйнага ўзроўню. Вылучаны састаўляючыя праекціроўчай кампетэнтнасці, што дае магчымасць больш якасна падысці да рэалізацыі працэсу падрыхтоўкі сучаснага спецыяліста.

Уводзіны

Інжынерная спецыяльнасць гістарычна ўзнікла ў сувязі з неабходнасцю ўкаранення, удасканалення і абслугоўвання тэхнікі [1]. Аднак, нараўне са значнасцю двух іншых, інжынерная дзейнасць, і пры ўзнікненні, і сёння, у першую чаргу накіравана на стварэнне новай тэхнікі: «інженер всегда был и остается творцом техники» [2]. З ускладненнем тэхнікі і развіццём вытворчасці адбываецца раздзяленне інжынернай дзейнасці, аднак асноўнай рысай гэтай справы застаецца ўдасканаленне тэхнасферы дзеля большага забеспячэння грамадскіх патрэбнасцей. Па сутнасці, інжынер – інаватар тэхнасферы.

Асновы прафесійнай кампетэнтнасці сучаснага інжынера

Сёння, калі, як лічаць эксперты, на змену тэхніка-тэхналагічнаму прыходзіць навукова-інфармацыйны спосаб вытворчасці, роля інжынера, як інаватара, узрастае шматразова [3, 4]. Такі пераход абумовіў значнае змяненне характарыстык вытворчасці (табл. 1), запатрабаваў перагляду патрабаванняў да сучаснага спецыяліста. Скарачэнне часу жыцця тэхналогіі, экалагічная звязнасць, пастаяннае ўдасканаленне прадукцыі, павышэнне яе якасці і арыгінальнасці пры адначасовым патрабаванні паніжэння сабекошту, вылучаюць на першы план інтэлектуальна-інавацыйныя здольнасці спецыяліста, як

1. Параўнальная характарыстыка традыцыйнага і сучаснага спосабаў вытворчасці

Традыцыйны спосаб	Сучасны спосаб	Характарыстыка
Машына-індустрыяны	Навукова-інфармацыйны	Спосаб вытворчасці
Час жыцця тэхналогіі суразмерны з часам жыцця спецыяліста	Час жыцця тэхналогіі меней часа жыцця спецыяліста	Адносіны часа жыцця тэхналогіі і спецыяліста
Нарматыўная дзейнасць, творчасць	Творчасць, інавацыі	Характар дзейнасці
Праектаванне	Сістэмнае інавацыйнае праектаванне	Падрыхтоўка вытворчасці
Сродкі вытворчасці	Інтэлектуальна-інавацыйныя здольнасці чалавека	Галоўны рэсурс у эканоміцы
Спажывецкае грамадства	Экалагічная звязнасць	Адносіны «Чалавек-прырода-грамадства»
Выканаўца работ	Кантроль за вытворчасцю, рэгуляванне і інавацыйная дзейнасць (аналітык)	Галоўная функцыя чалавека ў працэсе вытворчасці
«Чалавек эканамічны», арыентаваны на ўласны поспех, стварэнне ўмоў і спрыяльнага рэжыму ў першую чаргу для сябе	«Чалавек карпаратыўны», які ўстанаўлівае прафесійныя ўзаемаадносіны, імкнецца да супрацоўніцтва і разумнага кампрамісу, прафесійнага прызнання і самаактуалізацыі	Сацыяльны тып чалавека
Трывалыя палітэхнічныя веды, умовы, навыкі	Высокі ўзровень асабістых характарыстык	Неабходны ўзровень адукацыі спецыяліста
Фундаментальнасць, метадалагізацыя, гуманізацыя	Сістэмнасць, гуманізацыя	Прынцыпы адукацыі

галоўнага рэсурса ў эканоміцы. Такі спецыяліст павінны быць здольны да рэфлексіі, аналітыкі і змянення існуючых нарматываў у мэтах прагрэсійнага развіцця азначанага віда прафесійнай дзейнасці, павінны быць гатовы вырашаць прафесійныя і асабістыя задачы і праблемы ва ўмовах дынамічных змяненняў рынку [5].

Змяненне характарыстык прадукцыі, таксама як і пытанні экалагічнай бяспекі, прымушаюць да ўсё больш хуткай змены тэхналогіі ў сферы вытворчасці. Забяспечыць асвойванне новай прадукцыі – задача інжынераў-праекціроўшчыкаў, канструктараў, тэхнолагаў, арганізатараў, ад якіх патрабуецца актыўнае і хуткае рэагаванне на змяненні рынку. Як лічаць вучоныя, незалежна ад займаемай пасады сучасны інжынер у гэтых умовах павінны валодаць якасцямі даследчыка, праекціроўшчыка і менеджэра [6, 7]. Даследчая дзейнасць, як від інжынернай дзейнасці, накіравана на ўсталяванне аб'ектыўных заканамернасцей фармальна-лагічнымі метадамі. Вынікам даследавання з'яўляецца адказ на пытанне, чаму так адбываецца. Дзейнасць праекціроўшчыка мае шмат аднолькавага з даследчай дзейнасцю. Але трэба заўважыць, што мэта гэтай дзейнасці іншая, як і падыходы да яе. Дзякуючы праектаванню, знойдзеныя заканамернасці рэалізуюцца ў практычным устройстве, устаноўцы, сістэме. Ствараючы аблічча будучага аб'екта ці сістэмы, праекціроўшчык адказвае на пытанне, для чаго можа быць выкарыстана аб'ектыўная заканамернасць. Пры гэтым, адказваючы патрабаванням эфектыўнасці, канкрэтнасці, паўтаральнасці, вынік праектавання, у адрозненне ад выніку даследавання, можа вылучацца ў мностве рашэнняў. Якасці менеджэра дазваляюць паспяхова рэалізаваць эфектыўнае тэхнічнае рашэнне ў выглядзе тэхнічнага ўстройства на рынку прадукцыі і патрабуюць умення ўзаемадзейнічаць у камандзе. Такім чынам, сёння інжынер павінен не проста мець грунтоў-

ныя прафесійныя веды, але ўмець прымяніць іх ва ўмовах абмежаванага часу, гэта значыць, павінен валодаць высокім узроўнем прафесійнай кампетэнтнасці.

Натхняльнікам якасных змяненняў вытворчасці з'яўляецца праекціроўшчык, які падрыхтоўвае інфармацыйную мадэль будучага вобраза аб'екта. Як сведчаць гутаркі з вядучымі спецыялістамі, інжынернае праектаванне па праву можна лічыць ключавой кваліфікацыяй інжынера. Менавіта ад узроўню авалодання тэхналогіяй інжынернага праектавання, як лічаць працуючыя інжынеры-практыкі, залежыць стаўленне будучага спецыяліста ў галіне тэхнікі і тэхналогіі.

Сутнасць праектавання заключаецца ў папярэднім даследаванні ўласцівасцяў правобразу аб'екта, сістэмы, аналізе ўмоў дзейнасці, магчымасці вырабу, мантажу, эксплуатацыі, кантролю, рамонту, праліку выніку яго эксплуатацыі. Праектаванне вылучаецца як шматварыятыўны працэс, бо, з аднаго боку, канкурэнцыя патрабуе пошуку ўсё больш эфектыўнага, нярэдка арыгінальнага рашэння, а з другога – яно павінна абавязкова ўключыць самыя новыя навуковыя распрацоўкі, арыентуючыся на перспектыву. Таму праектаванне – гэта пастаянны працэс выбару і абгрунтавання альтэрнатыўнага рашэння. Яшчэ адной рысай інжынернага праектавання з'яўляецца выкарыстанне навуковых асноў, тэхнічнай інфармацыі і творчасці для сінтэзы сістэмы ці ўстройства, якія маюць максімальную эфектыўнасць пры найменшых затратах на вытворчасць. Навуковае грунтаванне праекта абавязкова павінна прадугледжваць разгляд пытанняў бяспекі выкарыстання аб'екта для навакольнага асяроддзя, што накладвае вялікую адказнасць на распрацоўшчыка. Такім чынам, праектаванне можна разглядаць як працэс навуковай распрацоўкі апісання правобразу аб'екта, які адпавядае функцыянальным, тэхнічным, экалагічным, эрганамічным і іншым патрабаванням. Апісанне яшчэ не існуючага прадмета праектавання рэалізуецца на азна-

чнай знакавай мове (тэхнічнай) шляхам пераўтварэння першапачатковага апісання, стараннага і ўсебаковага даследавання, вылучэння канцэптualaнага рашэння на аснове аналіза тэхнічнай інфармацыі, шматлікага мадэліравання, аптымізацыі зададзенных характарыстык аб'екта (або алгарытма яго функцыянавання), шматлікага параўнання з мэтамі праектавання, устранення некарэктнасці першапачатковага апісання і прывядзення да дэталёвага рашэння ва ўмовах высокай адказнасці і нярэдка абмежаванасці ў часе. Выпрацаванае практнае рашэнне з'яўляецца сапраўды эфектыўным, калі характарызуецца мінімальнымі затратамі (з боку выработніка і карыстальніка) і максімальнай эфектыўнасцю выканання прадпісаных функцый у канкрэтных умовах уключанасці ў навакольнае асяроддзе. Сучаснае інжынернае праектаванне характарызуецца наступным:

- вынік даследавання аб'екта праектавання павінен быць накіраваны на выкарыстанне апошніх дасягненняў навукі і практыкі, але пры абавязковым выкананні норм праектавання;
- вялікім спектрам інфармацыі, якая прымаецца ў працэсе праектавання;
- узрастаючай складанасцю і матэматычнай цяжкасцю інжынерных разлікаў у працэсе праектавання, што патрабуе дэталёвага аналіза і мадэліравання з дапамогай камп'ютэра;
- сістэмным характарам і экалагічнай звязнасцю;
- неабходнасцю прытрымлівацца навукова абгрунтаванай тэхналогіі.

Інжынернае праектаванне – вельмі складаны працэс, і авалоданне яго тэхналогіяй многаэтапна. Аналіз уменняў, неабходных для паспяховага ажыццяўлення электратэхнічнага праектавання, і вынікаў вучэбнага праектавання дазволіў вылучыць наступныя этапы авалодання тэхналогіяй інжынернага праектавання: пачатковы, які характарызуецца агульнай арыентацыяй у тэорыі праектавання (мэта гэтага этапа – авалоданне базай ведаў і ўменняў); базавы, які характарызуецца засваеннем дзеянняў па шаблону, алгарытмічна па інструкцыях па асобных падзелках праектавання; вучнёўскі, які характарызуецца засваеннем прыкладнай тэхналогіі інжынернага праектавання на ўзроўні рэалізацыі самастойнага тэхнічнага рашэння; абагульняючы, максімальна прыбліжаны да прафесійнага праектавання, на якім вырашаюцца комплексныя

задачы. Дзеля забеспячэння высокага ўзроўню падрыхтоўкі на гэтых этапах патрабуецца забяспечыць азначаныя дыдактычныя ўмовы ў адпаведнасці з структурай кампетэнтнасці, неабходнай для паспяховага ажыццяўлення праекціравачнай дзейнасці.

Шэраг аўтараў разумеюць кампетэнтнасць як складаную, інтэгрatyўную, шматфактарную, шматбаковую якасць асобы або інтэгрatyўную здольнасць вырашаць узнікаючыя ў розных сферах жыцця канкрэтныя праблемы [8, 9]. Як найбольш поўна акрэслівае А. К. Маркава, «профессиональная компетентность – это сочетание психических качеств, психическое состояние, позволяющие действовать самостоятельно и ответственно, обладание человеком способностью и умением выполнять определенные трудовые функции» [10]. Яна лічыць, што меркаваць аб наяўнасці кампетэнтнасці можна толькі па характары выніка працы чалавека. Праекціравачная кампетэнтнасць, такім чынам, можа быць вызначана як інтэгральная характарыстыка дзелавых і асабістых якасцей, якія дазваляюць дзейнічаць самастойна і адказна ў сферы навуковай распрацоўкі праекта.

Кампетэнтнасць як шматфактарны элемент прафесійнай дзейнасці, як сведчаць даследаванні, можа быць падзелена на рад састаўляючых. У даследаванні такі падзел ажыццяўляўся на прыкладзе разгляду кампетэнтнасці ў сферы інжынернага электратэхнічнага праектавання. Метадам анкетывання і экспертнай адзнакі спецыялістаў былі вылучаны якасці, неабходныя для паспяховага ажыццяўлення праектавання, што забяспечыла вылучэнне састаўляючых праекціравачнай кампетэнтнасці (табл. 2).

Змястоўную аснову першай састаўляючай кампетэнтнасці складаюць палітэхнічныя веды і ўменні, як аснова авалодання праекціравачнай дзейнасцю, веданне нарматыўнай дакументацыі і ўменне яе выкарыстоўваць, веданне метадаў і сучасных спосабаў праектавання, пошуку тэхнічнай інфармацыі, абгрунтавання прынятага рашэння і тэхнічных сродкаў для яго рэалізацыі, ўменне аналізаваць, супастаўляць, сінтэзіраваць і г.д. Сістэмны характар ведаў і ўменняў, неабходных для ажыццяўлення інжынернага праектавання, патрабуе ўвядзенне ў вучэбны працэс інтэгрыруючых вучэбных дысцыплін, у ходзе якіх забяспэчвалася б комплекснае авалоданне сучаснай тэхналогіяй праектавання. Больш таго, павышэнне патрабаванняў да ўзроўню авалодання ведамі і ўменнямі выклікае неабходнасць аб'яднання намаганняў

2. Састаўляючыя праекціравачнай кампетэнтнасці

Састаўляючыя	Характарыстыка
Канітыўная	Авалоданне ведамі, уменнямі і здольнасцямі, неабходнымі для працы праекціроўшчыкам пры адначасовай аўтаномнасці і гібкасці ў частцы вырашэння прафесійных праблем
Дзейнасная	Кампетэнтнасці дзейнасці чалавека, якія праўляюцца ва ўсіх яе тыпах і формах (практычны вопыт)
Асобасная	Выяўляе сістэму асобасных якасцей, якія дазваляюць стаць прафесіяналам і дапамагаюць пераадольваць перашкоды на гэтым шляху (адносінны да самога сябе як да асобы, як суб'екту жыццядзейнасці; адносінны да ўзаемадзеяння чалавека з іншымі людзьмі)
Крэатыўная	Гатоўнасць і здольнасць прымаць абгрунтаваныя арыгінальныя рашэнні ў нестандартных умовах, метадычна арганізавана і самастойна вырашаць праблемы і задачы, а таксама самаадзначаць вынікі сваёй дзейнасці

усіх викладчыкаў факультэта ў дасягненні адзінай мэты — выхавання асобы будучага спецыяліста. Толькі на аснове ўсвядомленых, поўных, глыбокіх і сістэмных ведаў і ўменняў магчыма трывалае авалоданне праекціровачнай дзейнасцю. Гэтыя якасці могуць скласці крытэрыі адзнакі кагнітыўнай састаўляючай.

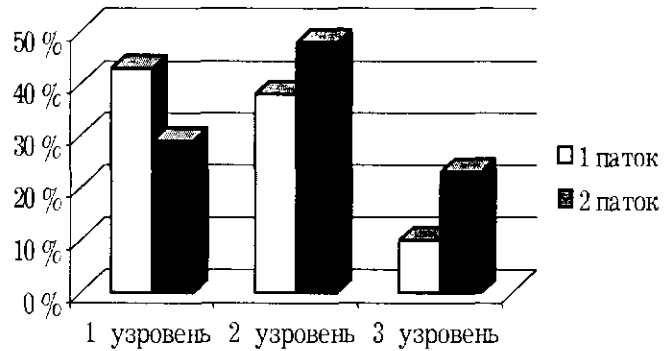
Дзейнасная састаўляючая працэсу працэсу ў характары выконваемых дзеянняў і спосабах ажыццяўлення вучэбнага праектавання. Яна патрабуе ўважлівых адносін да зместу вучэбнага праектавання. Калі ў ходзе яго вырашаюцца выключна вучэбныя задачы, калі мэты і задачы дзейнасці ўжо сфармуляваны, вынік нярэдка вядомы не толькі выкладчыку, але і самому студэнту, то апошні выводзіцца на ўзровень «функцыянера». Ён нешта канкрэтнае ўжо ўмее і яго ўзровень, магчыма, будзе адпавядаць узроўню бакалаўра, які ў замежнай практыцы запатрабаваны на рынку працы, але ніяк не адпавядае ўзроўню інжынера. Пры вырашэнні рэальных задач, якія узнікаюць у працэсе праектавання, выкарыстоўваюць не раздзелныя абасобленыя веды, а комплексныя, якія забяспечваюць высокую якасць праектавання. Таму тэхналогія вучэбнага праектавання павінна злучаць акадэмічнасць вырашаемых у вучэбным праекце задач з пытаннямі рэальнага праектавання. Крытэрыямі авалодання дадзенай састаўляючай кампетэнтнасці могуць быць аперыраванне элементамі дзейнасці, спосаб дзейнасці, паўната і ўсвядомленасць дзеянняў.

Выніковасць прафесійнай дзейнасці азначаецца і асабістымі якасцямі спецыяліста. Актыўнасць, ініцыятыва, здольнасць да ўзаемадзеяння, адказнасць, самастойнасць, накіраванасць асобы дазваляюць паспяхова вырашаць задачы інжынернага праектавання.

Ад умення знаходзіць варыянты арыгінальнага тэхнічнага рашэння ў нетрадыцыйнай сітуацыі, поўна абгрунтоўваць свой выбар, пралічваць і рэалізаваць у практнай дакументацыі залежыць інавацыйны патэнцыял спецыяліста, які высока адзначаецца на рынку працы. Пры гэтым важна рэалізуемасць прынятага арыгінальнага рашэння, як магчыма ўкаранення на рэальным аб'екце. Таму крэатыўная састаўляючая з'яўляецца сёння неад'емным кампанентам праекціровачнай кампетэнтнасці.

У правадзімым даследаванні ў рамках першага этапу эксперыментальнай працы была праведзена дыягностыка праекціровачнай кампетэнтнасці па састаўляючых студэнтаў 5-га курса аграэнергетычнага факультэта (усяго прымалі ўдзел 96 студэнтаў). У якасці адзнакі выступалі ход і вынікі курсавога праектавання па дысцыпліне спецыяльнасці. У выніку праверкі груп больш слабага па паспяховасці патока (1) і больш моцнага (2) высветлілася наступнае (рыс. 1):

- не па ўсіх састаўляючых групы патока 2 мацней патока 1;
- найбольш высокія паказанні па кагнітыўнай састаўляючай;
- па дзейнаснай і крэатыўнай састаўляючых вынікі вышэй у груп патока 2, у той час, калі ў груп патока 1 вынікі вышэй па асобнаснай састаўляючай.

Рыс. 1. Узроўні адзнакі праекціровачнай кампетэнтнасці студэнтаў па крэатыўнай састаўляючай

У цэлым вынікі дыягнаставання вылучылі, што большасць студэнтаў, якія маюць высокі ўзровень ведаў, выходзяць толькі на ўзровень дзейнасці ў праектаванні па ўзору і толькі меншасць (у сярэднім 13 %) выходзяць на высокі ўзровень авалодання тэхналогіяй інжынернага праектавання, пры якім забяспечваецца падрыхтоўка спецыяліста высокага ўзроўню. Будучае ж за спецыялістам, які ўмее вылучыць праблему ў галіне прафесійнай дзейнасці; паставіць якасна і карэктна задачы, сфармуляваць тэхнічнае заданне, адабраць прыгодныя і перспектыўныя накірункі пошуку на аснове тэхнічнага задання, вынайсці максімальную колькасць варыянтаў вобліка аб'екта, ідэй, відаў, канструкцый; ажыццяўляць і абгрунтоўваць выбар; шукаць спосаб і сродкі для рашэння задачы, адстойваць свае рашэнні, выкарыстоўваючы нарматыўную, даведаную і навукова-тэхнічную літаратуру.

Вывад

Такім чынам, сацыяльна-эканамічныя змены, якія выклікаюць неабходнасць павышэння якасці падрыхтоўкі спецыялістаў, патрабуюць перагляду зместу прафесійнай адукацыі, азначэння мэт, зместу, тэхналогіі і месца ў агульным кантэксце дысцыплін нават традыцыйна значных пытанняў праектавання ў свеце перахода на якасна іншы ўзровень працоўнай дзейнасці і праектавання адэкватных адукацыйных тэхналогій.

ЛІТАРАТУРА

1. Степин, В. С. Философия науки и техники [Текст]: учеб. пособие / В. С. Степин, В. Г. Горохов, М. А. Розов. – М.: Гардарики, 1996. – 400 с.
2. Половинкин, А. И. Основы инженерного творчества [Текст]: уч. пособие для студентов втузов. – М.: Машиностроение, 1988. – 368 с.
3. Основные положения теории профессионального образования [Текст] / А. Х. Шкляр, М. В. Ильин, Э. М. Калицкий и др.; Сост. Ю. И. Кричевский; науч. ред. А. Х. Шкляр. – Мн.: РИПО, 2003. – 186 с.
4. Долженко, О. В. Современные методы и технологии обучения в техническом вузе [Текст]: метод. пособие / О. В. Долженко, В. Л. Патуновский. – Москва: Высшая школа, 1990. – 191 с.

5. Попко, В. А. Теория и практика высшего профессионального образования [Текст]: Учебное пособие для системы дополнительного педагогического образования / В. А. Попко, А. В. Коржуев. – Москва: Академический проект, 2004. – 432 с.

6. Герасимович, Л. С. Развитие научно-инновационной деятельности в аграрной энергетике [Текст]: Аграрная энергетика в XXI столетии. Материалы III Международной научно-технической конференции (Минск, 21–23 ноября 2005 г.) / Под ред. В. И. Русана. – Мн.: Типография РУП «Институт энергетике АПК, НАН Беларуси», 2005. – С. 390 (научное издание). С. 41–42.

7. Взятыхшев, В. Ф. «Секреты» проектной подготовки инженеров [Текст] / В. Ф. Взятыхшев // Инженер, 1998. – № 3. – С. 35.

8. Зимняя, И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.

9. Болотов, В.А. Компетентностная модель от идеи к образовательной парадигме / В.А.Болотов, В.В.Сериков // Педагогика. –2003. – № 10. – С. 8-14.

10. Маркова А.К. Психология профессионализма [Текст]. – М., 1996. – 308с.

УДК 631.115.8

ПОСТУПИЛА В РЕДАКЦИЮ 16.11.2006

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДОЛЕВОГО ФОНДА ЧЛЕНОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО КООПЕРАТИВА

А. В. Мучинский, канд. техн. наук (Институт повышения квалификации и переподготовки кадров АПК БГАТУ)

Аннотация

На основе проведенного анализа и уже существующей законодательной базы предложена методика формирования и использования долевого фонда. Применение данной методики в сельхозкооперативах позволит сделать еще один положительный шаг в реформировании сельскохозяйственных организаций.

Введение

Имущество сельскохозяйственного производственного кооператива является его собственностью. В свою очередь, имущество кооператива, созданное за счет собственных средств, может состоять из делимой и неделимой частей. Согласно Примерному уставу колхоза (сельскохозяйственного производственного кооператива), утвержденного Указом Президента Республики Беларусь № 49 от 2 февраля 2001 г. «О некоторых вопросах организационно-правового обеспечения деятельности колхозов» (п. 25), предусмотрено, что к неделимой части имущества относятся основные и оборотные фонды, кроме созданных за счет средств паевых взносов, т. е. уставного фонда, имущественных вкладов и долевого фонда членов колхоза. Соответственно делимую часть имущества составляют паевые взносы, имущественные вклады и долевой фонд. А поскольку в большинстве колхозов на момент перерегистрации в сельскохозяйственные производственные кооперативы имущественные вклады и долевые фонды отсутствовали, то все основные фонды и оборотные средства сельскохозяйственных производственных кооперативов

на этот период являются неделимыми, за исключением уставных фондов.

Примерным уставом колхоза (сельскохозяйственного производственного кооператива), утвержденного Указом (п.п. 23.4) предусматривается формирование долевого фонда из части вновь создаваемых за счет собственных средств основных фондов. Порядок образования и использования долевого фонда определяется общим собранием (собранием уполномоченных) членов кооператива, для чего правлением кооператива разрабатывается «Положение о порядке образования и использования долевого фонда» с последующим утверждением общим собранием (собранием уполномоченных) членов кооператива.

Положение должно предусматривать механизм осознания каждым членом коллектива своих обязательственных прав в отношении кооператива либо вещных прав на его имущество, так как они являются учредителями кооператива. Каждый член коллектива должен почувствовать себя полноправным участником кооператива и стремиться приумножить его богатство, зная при этом, что на его паевой взнос, имущественный вклад, долевой фонд никто не может посягнуть. А в случае выхода из кооператива он имеет право на получение своей части